

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЧНИЙ  
КАФЕДРА ФІЗІОЛОГІЇ, ІМУНОЛОГІЇ І БІОХІМІЇ З КУРСОМ ЦИВІЛЬНОГО ТА  
МЕДИЦИНИ



ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан біологічного факультету  
О.О. Омелянчик  
(підпис) (ініціали та прізвище)

2024

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра  
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти  
усіх спеціальностей  
усіх освітньо-професійних програма

Укладач: Григорова Н. В., к.б.н., доцент  
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено  
на засіданні кафедри фізіології, імунології і  
біохімії з курсом цивільного та медицини

Протокол № 5 від «23» січня 2024 р.  
Завідувач кафедри фізіології, імунології і  
біохімії з курсом цивільного та медицини  
О. Г. Кущ  
(підпис)

Ухвалено науково-методичною радою  
факультету біологічного

Протокол № 5 від 2 » лютого 2024 р.  
Голова науково-методичної ради  
факультету біологічного

Н. М. Притула  
(підпис)

2024 рік

## 1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	<b>Характеристика навчальної дисципліни</b>	
		очна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
<u>Галузі знань:</u> <u>усі галузі знань</u>	Кількість кредитів – 3	<b>Вибіркова</b>	
<u>Спеціальність</u> <u>усі спеціальності</u>	Загальна кількість годин – 90	<b>Цикл дисциплін</b> вільного вибору студентів в межах університету	
		<b>Семестр:</b>	
		4-й	
<u>Освітньо-професійна програма</u> <u>усі освітньо-професійні програми</u>	Змістових модулів – 4	<b>Лекції</b>	
		20 год.	8 год.
		<b>Самостійна робота</b>	
		70 год.	82 год.
Рівень вищої освіти: <b>бакалаврський</b>	Кількість поточних контрольних заходів – 8	<b>Вид підсумкового семестрового контролю:</b> залік	

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Метою** вивчення навчальної дисципліни «Цивільний захист» є формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ), з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Цивільний захист» є:

- засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування надзвичайних ситуацій (НС), побудови моделей їхнього розвитку;
- вміння застосовувати методики з оцінки обстановки в зоні НС;
- визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p><b>- інтегральна компетентність:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів відповідних наук;</li> <li>- інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації;</li> <li>- здатність розуміти цінність природи та її взаємозв'язку з існуванням людини, самоцінність людини;</li> <li>- знання загальнолюдських принципів співіснування;</li> </ul>	<p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- пояснювально-ілюстративний метод;</li> <li>- репродуктивний метод;</li> <li>- частково-пошуковий метод;</li> <li>- дослідницький метод.</li> </ul> <p>Контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- тестовий контроль знань після вивчення окремих змістових модулів;</li> <li>- перевірка завдань для самостійної роботи;</li> <li>- перевірка ситуаційних задач.</li> </ul>
<p><b>- загальні компетентності:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо;</li> <li>- вміння визначити коло своїх обов'язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань з ЦЗ;</li> <li>- знання методів та інструментарію моніторингу НС, побудови моделей (сценаріїв) їх розвитку та оцінки їх соціально-економічних наслідків;</li> <li>- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;</li> <li>- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;</li> <li>- здатність приймати рішення з питань ЦЗ в межах своїх повноважень;</li> <li>- здатність до адаптації та дії у новій ситуації;</li> <li>- здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися другою мовою;</li> </ul>	<p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- пояснювально-ілюстративний метод;</li> <li>- репродуктивний метод;</li> <li>- частково-пошуковий метод;</li> <li>- дослідницький метод.</li> </ul> <p>Контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- тестовий контроль знань після вивчення окремих змістових модулів;</li> <li>- перевірка завдань для самостійної роботи;</li> <li>- перевірка ситуаційних задач.</li> </ul>
<p><b>- спеціальні (фахові) компетентності:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- проведення ідентифікації, дослідження умов виникнення і розвитку НС та забезпечення скоординованих дій щодо їх попередження на об'єктах господарювання (ОГ) відповідно до своїх професійних обов'язків;</li> <li>- обрання і застосування методик з прогнозування та оцінки обстановки в зоні НС, розрахунку параметрів уражальних чинників джерел НС, що контролюються і використовуються для прогнозування, визначення складу сил, засобів і ресурсів для подолання наслідків НС;</li> <li>- розуміння, розробка і впровадження превентивних та оперативних (аварійних) заходів цивільного захисту;</li> <li>- забезпечення якісного навчання працівників ОГ з питань ЦЗ, надання допомоги та консультацій працівникам організації (підрозділу) з практичних питань захисту у НС;</li> <li>- оцінювання стану готовності підрозділу до роботи в умовах загрози і виникнення НС за встановленими критеріями та показниками.</li> </ul>	<p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- пояснювально-ілюстративний метод;</li> <li>- репродуктивний метод;</li> <li>- частково-пошуковий метод;</li> <li>- дослідницький метод.</li> </ul> <p>Контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- тестовий контроль знань після вивчення окремих змістових модулів;</li> <li>- перевірка завдань для самостійної роботи;</li> <li>- перевірка ситуаційних задач.</li> </ul>

**Міждисциплінарні зв'язки.** Начальна дисципліна «Цивільний захист» має тісні зв'язки з курсами «Основи екології», «Хімія», «Фізика», «Безпека життєдіяльності» та «Основи медичних знань». Знання, отримані студентами при вивченні дисципліни сприяють засвоєнню таких дисциплін як «Філософія», «Біологія», «Фізика», «Хімія», «Психологія», «Соціологія», «Екологія», «Економіка», «Менеджмент», і, окрім цього, тісно пов'язані із практичною діяльністю студентів під час усього навчального процесу.

### **3. Програма навчальної дисципліни**

#### **Змістовий модуль 1. Цивільний захист у сучасних умовах**

##### *Тема 1. Основи цивільного захисту України*

Роль і місце цивільного захисту в житті суспільства. Мета, принципи та основні завдання цивільного захисту. Структура єдиної державної системи цивільного захисту: організаційна структура, завдання, склад сил і засобів, порядок діяльності, рівні територіальних підсистем; організаційна структура, завдання, склад сил і засобів, порядок діяльності, рівні функціональних підсистем. Органи управління цивільного захисту України. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту: режим повсякденного функціонування, режим підвищеної готовності, режим надзвичайної ситуації, режим надзвичайного стану, режим воєнного стану. Організаційна структура Цивільного захисту підприємств. Сили цивільного захисту: склад і основні завдання.

##### *Тема 2. Надзвичайні ситуації та їх наслідки*

Класифікація надзвичайних ситуацій. Надзвичайні ситуації залежно від обсягів заподіяних наслідків: надзвичайні ситуації державного рівня, надзвичайні ситуації регіонального рівня, надзвичайні ситуації місцевого рівня, надзвичайні ситуації об'єктового рівня. Надзвичайні ситуації техногенного характеру: перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену небезпеку техногенного характеру; транспортні аварії (катастрофи), аварії з викидом радіоактивних речовин; аварії з викидом біологічно небезпечних речовин; аварії з викидом СДОР (із загрозою викиду); аварії на енергетичних системах; аварії на комунальних системах життєзабезпечення; гідродинамічні аварії; аварії на очисних спорудах; пожежі, вибухи, загроза вибухів; раптове руйнування будівель і споруд. Надзвичайні ситуації природного характеру: геологічні небезпечні явища; геофізичні небезпечні явища; метеорологічні небезпечні явища; гідрологічні небезпечні явища; природні пожежі; інфекційні захворювання людей; інфекційні захворювання тварин; ураження рослин; надзвичайні ситуації, що пов'язані зі зміною стану суші; надзвичайні ситуації, що пов'язані зі зміною стану гідросфери; надзвичайні ситуації, що пов'язані зі зміною стану атмосфери; надзвичайні ситуації, що пов'язані зі зміною стану біосфери. Надзвичайні ситуації соціального характеру. Надзвичайні ситуації воєнного характеру.

## **Змістовий модуль 2. Зброя масового знищення. Правові та організаційні основи цивільного захисту**

### *Тема 3. Характеристики осередків радіоактивного, хімічного та біологічного ураження*

Загальна характеристика зброї масового ураження: надрадіочастотна зброя; радіологічна зброя; інфразвукова зброя; геофізична зброя; кліматична зброя; променева зброя; електромагнітна зброя; генетична зброя, або біогенетична зброя; інформаційна зброя; психотронна зброя. Характерні риси сучасних воєн і збройних конфліктів. Можливі наслідки від сучасних воєн і збройних конфліктів для населення і території країни. Осередок ядерного ураження: основні вражаючі фактори ядерного вибуху (ударна хвиля; світлове випромінювання; проникаюча радіація; електромагнітний імпульс; радіоактивне зараження, або забруднення); променева хвороба; зони радіоактивного забруднення. Осередок хімічного ураження: бойові властивості хімічної зброї масового ураження; шляхи надходження, класифікація, властивості бойових отруйних речовин; фіто-, зоо- та мікробні токсини. Зона хімічного зараження. Осередок біологічного ураження: способи бойового застосування біологічних засобів: властивості бактеріологічної зброї; характеристика найнебезпечніших інфекційних захворювань (чума, натуральна віспа, холера, сибірська виразка).

### *Тема 4. Правові та організаційні основи цивільного захисту*

Основні положення міжнародного права з питань захисту людей (Женевські Конвенції; Додаткові Протоколи до Женевських Конвенцій 1949 року). Планування заходів з питань цивільного захисту: план цивільного захисту на мирний час; план цивільного захисту на воєнний час; план цивільного захисту на особливий період; план розвитку та удосконалення цивільного захисту; план локалізації та ліквідації аварійних ситуацій та аварій. Навчання та підготовка населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій: підготовка працівників об'єктів; комплексні об'єктові навчання; комплексні об'єктові тренування; підготовка студентів вищих навчальних закладів освіти.

### *Тема 5. Правила поведінки населення в конкретних надзвичайних ситуаціях*

Правила поведінки під час ураганів і смерчів. Правила поведінки під час повені. Правила поведінки при землетрусі. Дії населення в зоні хімічного зараження. Дії населення в зоні біологічного зараження. Дії населення в зонах радіоактивного забруднення. Правила поведінки при пожежі. Правила поведінки при аваріях на гідродинамічних об'єктах. Правила поведінки при аварії на залізничному транспорті. Правила поведінки при автокатастрофі. Правила поведінки в разі виявлення вибухонебезпечних предметів. Правила поведінки на окупованій території. Правила поведінки під час обстрілів: обстріл стрілецькою зброєю; мінометний обстріл; артилерійський обстріл системами залпового вогню; авіаналіт. Правила поведінки під завалами внаслідок обстрілів. Правила поведінки в зоні бойових дій.

### **Змістовий модуль 3. Заходи та засоби захисту населення та територій**

#### *Тема 6. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій*

Захист населення та територій: основні принципи, комплекс заходів; оповіщення та інформування; спостереження і контроль; укриття в захисних спорудах; евакуаційні заходи; інженерний захист; медичний захист; психологічний захист; біологічний захист; радіаційний і хімічний захист. Способи оповіщення населення про виникнення або загрозу виникнення надзвичайних ситуацій. Сигнали і варіанти оповіщення населення в мирний час. Сигнали оповіщення населення у воєнний час. Зв'язок і пошук інформації у воєнний час. Організація та проведення евакуації та розосередження: види евакуації; способи евакуації; евакуаційні органи; особливості евакуації в мирний та воєнний час. Заходи щодо забезпечення розосередження та евакуації: транспортне забезпечення; матеріальне забезпечення; технічне забезпечення; охорона громадського порядку; медичний захист; радіаційний і хімічний захист. Прилади радіаційної розвідки та дозиметричного контролю: індикатори, рентгенометри, радіометри, дозиметри. Прилад хімічної розвідки.

#### *Тема 7. Засоби колективного захисту населення*

Сховища: класифікація; вимоги до сховищ; приміщення основного призначення; приміщення допоміжного призначення; норми об'ємно-планових рішень; пристосовані під сховища приміщення. Протирадіаційні укриття: класифікація; приміщення основного призначення; приміщення допоміжного призначення; норми об'ємно-планових рішень; пристосовані під укриття приміщення; підвищення захисних властивостей протирадіаційних укриття. Укриття найпростішого типу: швидко споруджувані укриття; простіші укриття (щілини). Правила утримання та експлуатації захисних споруд.

#### *Тема 8. Засоби індивідуального захисту населення*

Загальна характеристика засобів індивідуального захисту. Засоби захисту органів дихання: призначення, класифікація. Протигази: фільтруючі протигази (загальновійськові, цивільні, дитячі); ізолюючі протигази. Респіратори: будова, види. Найпростіші засоби захисту органів дихання: протипилова тканинна маска (ПТМ-1) і ватно-марлева пов'язка (ВМП). Засоби захисту шкіри: призначення, класифікація. Ізолюючі засоби захисту шкіри. Фільтруючі засоби захисту шкіри. Найпростіші засоби захисту шкіри. Медичні засоби індивідуального захисту: аптечка індивідуальна, індивідуальний протихімічний пакет, пакет перев'язувальний індивідуальний.

### **Змістовий модуль 4. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій. Перша медична допомога**

#### *Тема 9. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій*

Мета, зміст та умови проведення рятувальних та інших невідкладних робіт. Послідовність і способи виконання рятувальних та інших невідкладних робіт. Організація і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт в осередках радіаційного ураження. Організація і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт в осередках хімічного ураження. Організація і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт в осередках

бактеріального (біологічного) ураження: режим карантину; режим обсервації. Організація життєзабезпечення постраждалого населення в надзвичайних ситуаціях. Оцінка медико-санітарної обстановки в умовах надзвичайної ситуації. Спеціальна обробка: призначення, види. Знезараження: призначення, види, способи проведення. Санітарна обробка: призначення, види, способи проведення.

*Тема 10. Надання першої медичної допомоги потерпілим у надзвичайних ситуаціях*

Перша медична допомога: основні завдання, заходи, принципи надання допомоги, табельні та підручні засоби. Перша медична допомога при пораненнях: види ран, правила асептики, види антисептики, перев'язувальні матеріали, види пов'язок і правила їх накладання. Види кровотеч. Способи зупинки артеріальної кровотечі. Способи зупинки венозної кровотечі. Способи зупинки капілярної кровотечі. Правило накладання джгута та джгута-турнікету. Надання першої медичної допомоги при переломах: види і типи переломів, основні правила накладення шин. Види та правила транспортування хворих. Реанімаційні заходи. Правила проведення непрямого масажу серця. Правила проведення штучного дихання: «із рота в рот», «із рота в ніс», спосіб Лабурда, спосіб Сільвестра, спосіб Шеффера, спосіб Шюллера. Шок: види, симптоми. Протишокові заходи. Особливості протишокових заходів у дітей.

#### 4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години			Самостійна робота, год		Система накопичення балів			
		Усього годин	Лекційні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/д ф.	з/дист ф.						о/д ф.
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>	<b>6</b>	<b>7</b>	<b>8</b>	<b>9</b>	<b>10</b>	
1	15	4/2	4	2	11	13	10	4	14	
2	15	6/2	6	2	9	13	10	6	16	
3	15	6/2	6	2	9	13	10	4	14	
4	15	4/2	4	2	11	13	10	6	16	
Усього за змістові модулі	60	20/8	20	8	40	52	40	20	60	
Підсумковий семестровий контроль <b>залік</b>	30				30	82	20	20	40	
Загалом			<b>90</b>					<b>100</b>		

## 5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>
1	Основи цивільного захисту України	2	-
1	Надзвичайні ситуації та їх наслідки	2	2
2	Характеристики осередків радіоактивного, хімічного та біологічного ураження	2	-
2	Правові та організаційні основи цивільного захисту	2	-
2	Правила поведінки населення в конкретних надзвичайних ситуаціях	2	2
3	Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	2	-
3	Засоби колективного захисту населення	2	-
3	Засоби індивідуального захисту населення	2	2
4	Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій	2	-
4	Надання першої медичної допомоги потерпілим у надзвичайних ситуаціях	2	2
Разом		20	8



## 6. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Тестування	Питання для підготовки: 1. Роль і місце цивільного захисту в житті суспільства. 2. Мета, принципи та основні завдання цивільного захисту. 3. Структура єдиної державної системи цивільного захисту. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту. 4. Організаційна структура Цивільного захисту підприємств. 5. Сили ЦЗ. 6. Класифікація надзвичайних ситуацій. 7. Надзвичайні ситуації техногенного характеру. 8. Надзвичайні ситуації природного характеру. 9. Надзвичайні ситуації соціального характеру. 10. Надзвичайні ситуації воєнного характеру.	20 тестових завдань – кожна правильна відповідь – 0,5 балів. <b>0,5 балів</b> виставляється студенту за 2 правильні відповіді; <b>0,25 балів</b> виставляється студенту за 1 правильну відповідь; <b>0 балів</b> виставляється студенту за обидві допущені помилки. Тести виконуються он-лайн на платформі в Moodle.	10
	Розв'язування ситуаційних задач	Кожна з 5 ситуаційних задач містить 2 питання, відповіді на які надаються в письмовій формі на надсилаються на платформу в Moodle.	Кожна з 5 ситуаційних задач оцінюється в 1 бал. <b>1 бал</b> передбачає відповідь, бездоганну за змістом, формою, обсягом. Це означає, що студент у повній мірі розв'язав ситуаційну задачу, надавши вичерпні відповіді на два поставлених питання (по 0,5 балів за кожне). <b>0,5 балів</b> ставиться студенту тоді, коли він також в цілому правильно розв'язав задачу, але відповідь має деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях. <b>0 балів</b> передбачає відсутність відповіді.	5
<b>Усього за ЗМ 1 контр. заходів</b>	<b>2</b>			<b>15</b>

2	Тестування	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Загальна характеристика зброї масового ураження.</li> <li>2. Осередок ядерного ураження.</li> <li>3. Осередок хімічного ураження.</li> <li>4. Осередок біологічного ураження.</li> <li>5. Основні положення міжнародного права з питань захисту людей..</li> <li>6. Планування та забезпечення заходів і дій у сфері цивільного захисту.</li> <li>7. Правила поведінки під час ураганів, смерчів та землетрусу.</li> <li>8. Дії населення в зонах хімічного зараження, біологічного зараження, а також радіоактивного забруднення.</li> <li>9. Правила поведінки при пожежі, під завалами.</li> <li>10. Правила поведінки при аваріях на гідродинамічних об'єктах та під час повені.</li> <li>11. Правила поведінки під час транспортної аварії.</li> <li>12. Правила поведінки в разі виявлення вибухонебезпечних предметів.</li> <li>13. Правила поведінки на окупованій території і в зоні бойових дій.</li> <li>14. Правила поведінки під час обстрілів.</li> </ol>	<p>20 тестових завдань – кожна правильна відповідь – 0,5 балів.  <b>0,5 балів</b> виставляється студенту за 2 правильні відповіді;  <b>0,25 балів</b> виставляється студенту за 1 правильну відповідь;  <b>0 балів</b> виставляється студенту за обидві допущені помилки.  Тести виконуються он-лайн на платформі в Moodle.</p>	10
	Розв'язування ситуаційних задач	<p>Кожна з 5 ситуаційних задач містить 2 питання, відповіді на які надаються в письмовій формі на надсилаються на платформу в Moodle.</p>	<p>Кожна з 5 ситуаційних задач оцінюється в 1 бал.  <b>1 бал</b> передбачає відповідь, бездоганну за змістом, формою, обсягом. Це означає, що студент у повній мірі розв'язав ситуаційну задачу, надавши вичерпні відповіді на два поставлених питання (по 0,5 балів за кожне).  <b>0,5 балів</b> ставиться студенту тоді, коли він також в цілому правильно розв'язав задачу, але відповідь має деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях.  <b>0 балів</b> передбачає відсутність відповіді.</p>	5
<b>Усього за ЗМ 2 контр. заходів</b>	<b>2</b>			<b>15</b>

3	Тестування	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Захист населення та територій: основні принципи, комплекс заходів.</li> <li>2. Способи оповіщення населення про виникнення або загрозу виникнення надзвичайних ситуацій.</li> <li>3. Сигнали і варіанти оповіщення населення в мирний час.</li> <li>4. Сигнали оповіщення населення у воєнний час.</li> <li>5. Зв'язок і пошук інформації у воєнний час.</li> <li>6. Організація та проведення евакуації та розосередження.</li> <li>7. Заходи щодо забезпечення розосередження та евакуації.</li> <li>8. Сховища.</li> <li>9. Протирадіаційні укриття.</li> <li>10. Найпростіші укриття.</li> <li>11. Правила утримання та експлуатації захисних споруд.</li> <li>12. Загальна характеристика засобів індивідуального захисту.</li> <li>13. Засоби захисту органів дихання.</li> <li>14. Засоби захисту шкіри.</li> <li>15. Медичні засоби індивідуального захисту.</li> </ol>	<p>20 тестових завдань – кожна правильна відповідь – 0,5 балів.  <b>0,5 балів</b> виставляється студенту за 2 правильні відповіді;  <b>0,25 балів</b> виставляється студенту за 1 правильну відповідь;  <b>0 балів</b> виставляється студенту за обидві допущені помилки.  Тести виконуються он-лайн на платформі в Moodle.</p>	10
	Розв'язування ситуаційних задач	<p>Кожна з 5 ситуаційних задач містить 2 питання, відповіді на які надаються в письмовій формі на надсилаються на платформу в Moodle.</p>	<p>Кожна з 5 ситуаційних задач оцінюється в 1 бал.  <b>1 бал</b> передбачає відповідь, бездоганну за змістом, формою, обсягом. Це означає, що студент у повній мірі розв'язав ситуаційну задачу, надавши вичерпні відповіді на два поставлених питання (по 0,5 балів за кожне).  <b>0,5 балів</b> ставиться студенту тоді, коли він також в цілому правильно розв'язав задачу, але відповідь має деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях.  <b>0 балів</b> передбачає відсутність відповіді.</p>	5
<b>Усього за ЗМ 3 контр. заходів</b>	<b>2</b>			<b>15</b>

4	Тестування	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Мета, зміст та умови проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.</li> <li>2. Послідовність і способи виконання рятувальних та інших невідкладних робіт.</li> <li>3. Організація і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт у різних осередках ураження.</li> <li>4. Організація життєзабезпечення постраждалого населення в надзвичайних ситуаціях.</li> <li>5. Знезараження.</li> <li>6. Завдання та принципи надання першої медичної допомоги.</li> <li>7. Перша медична допомога при пораненнях.</li> <li>8. Види кровотеч і способи їх зупинки.</li> <li>9. Надання першої медичної допомоги при переломах.</li> <li>10. Види та правила транспортування хворих.</li> <li>11. Реанімаційні заходи.</li> <li>12. Протишокові заходи.</li> </ol>	<p>20 тестових завдань – кожна правильна відповідь – 0,5 балів.</p> <p><b>0,5 балів</b> виставляється студенту за 2 правильні відповіді;</p> <p><b>0,25 балів</b> виставляється студенту за 1 правильну відповідь;</p> <p><b>0 балів</b> виставляється студенту за обидві допущені помилки.</p> <p>Тести виконуються он-лайн на платформі в Moodle.</p>	10
	Розв'язування ситуаційних задач	<p>Кожна з 5 ситуаційних задач містить 2 питання, відповіді на які надаються в письмовій формі на надсилаються на платформу в Moodle.</p>	<p>Кожна з 5 ситуаційних задач оцінюється в 1 бал.</p> <p><b>1 бал</b> передбачає відповідь, бездоганну за змістом, формою, обсягом. Це означає, що студент у повній мірі розв'язав ситуаційну задачу, надавши вичерпні відповіді на два поставлених питання (по 0,5 балів за кожне).</p> <p><b>0,5 балів</b> ставиться студенту тоді, коли він також в цілому правильно розв'язав задачу, але відповідь має деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях.</p> <p><b>0 балів</b> передбачає відсутність відповіді.</p>	5
Усього за ЗМ 4 контр.заходів	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

## 7. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
<b>Залік</b>	Тестування у системі СЕЗН ЗНУ	Підготовка до заліку здійснюється за навчальним матеріалом усього курсу (питання див. Розділ 3 робочої програми навчальної дисципліни).	40 тестових завдань – кожна правильна відповідь – 0,5 балів. <b>0,5 балів</b> виставляється студенту за 2 правильні відповіді; <b>0,25 балів</b> виставляється студенту за 1 правильну відповідь; <b>0 балів</b> виставляється студенту за обидві допущені помилки.	<b>20</b>
	Виконання індивідуального дослідницького завдання	Індивідуальне дослідницьке завдання складається з двох частин. У першій частині цього завдання потрібно за 5-ти пунктами наданого плану описати зазначену у варіанті хімічну отруйну речовину, розкривши: 1) загальну характеристику отруйної речовини, 2) ступінь небезпеки (пожежонебезпечність); 3) хімічні властивості; 4) засоби захисту; 5) заходи по наданню першої медичної допомоги та принципи проведення спеціалізованих медичних заходів. Друга частина індивідуального дослідницького завдання містить тестові питання. Індивідуальне дослідницьке завдання оформлюється на стандартних аркушах паперу формату А4. Times New Roman, 14 pt, 1,5 інтервал, поля стандартні. Обсяг відповіді на першу частину – 8-10 сторінок друкованого тексту.	Кожний з п'яти пунктів першої частини індивідуального дослідницького завдання оцінюється в 2 бали. <b>2 бали</b> передбачає відповідь на питання одного пункту, бездоганну за змістом, формою, обсягом. <b>1 бал</b> ставиться студенту тоді, коли відповідь має деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях. <b>0 балів</b> – відсутність відповіді. Друга частина – 10 тестових завдань – кожна правильна відповідь – 1 бал. <b>1 бал</b> виставляється студенту за 2 правильні відповіді; <b>0,5 балів</b> виставляється студенту за 1 правильну відповідь; <b>0 балів</b> виставляється студенту за обидві допущені помилки.	<b>10</b>  <b>10</b>
Усього за підсумковий семестровий контроль				<b>40</b>

## 8. Рекомендована література

### Основна:

1. Актуальні питання цивільного захисту : навч. посібник / В. А. Дубінін та ін. Миколаїв : НУК, 2020. 464 с.
2. Левченко О. Г., Землянська О. В., Праховнік Н. А., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності та цивільний захист : підручник. 2-ге вид. Київ : Каравела, 2021. 268 с.
3. Кодекс Цивільного захисту України. Київ : Алерта, 2023. 130 с.
4. Цивільний захист / О. І. Запорожець та ін. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 264 с.

### Додаткова:

1. Бедрій Я. Цивільний захист України : короткий словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 112 с.
2. Бедрій Я., Малов В. Цивільний захист. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 392 с.
3. Васійчук В. О., Гончарук В. Є., Качан С. І., Мохняк С. М. Основи цивільного захисту. Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2010. 384 с.
4. Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій. Тернопіль : Укрмедкнига, 2018. 320 с.
5. Домедична допомога на місці події : практич. посіб. / П. Б. Волянський та ін. Херсон : Гельветика, 2020. 221 с.
6. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Техногенна та природна небезпека / за заг. ред. В. В. Могильченка. Київ : КІМ, 2007. Т. 1. 636 с.
7. Ковжого С. О., Тузьків С. А., Карманний Є. В., Зенін А. П. Цивільний захист і охорона праці в галузі. Харків : Вид-во Нац. ун-ту «Юрид. академія України імені Ярослава Мудрого», 2018. 192 с.
8. Левчук К. О., Романюк Р. Я., Толок А. О. Цивільний захист. Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2016. 325 с.
9. Михайлюк В. О., Халмурадов Б. Д. Цивільна безпека. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 158 с.
10. Основи цивільного захисту / О. В. Бикова та ін. Київ : Кафедра, 2008. 223 с.
11. Русаловський А. В., Вендичанський В. Н. Цивільний захист. Київ : АМУ, 2008. 250 с.
12. Смирнов В. А., Дикань С. А. Цивільний захист. Київ : Кафедра, 2013. 300 с.
13. Стеблюк М. І. Цивільна оборона та цивільний захист. 3-тє вид., стер. Київ : Знання, 2013. 487 с.
14. Сусло С. Т., Заплатинський В. М., Харамда Г. М. Цивільний захист. Київ : Арістей, 2007. 386 с.
15. Цивільний захист / Д. В. Зеркалов та ін. Київ : Основа, 2014. 234 с.
16. Цивільний захист / О. Г. Манойло та ін. Одеса : ОНАХТ, 2013. 108 с.
17. Цивільний захист : підручник для студ. вищих навч. закладів IV рівня акред. / П. В. Олійник та ін. Вінниця : Нова Книга, 2013. 328 с.

18. Цивільний захист на підприємствах харчової промисловості / О. В. Хіврич та ін. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 240 с.
19. Яцина Г. С., Мостович А. А. Перша медична допомога у надзвичайних ситуаціях. Київ : Форт, 2008. 172 с.

### **Інформаційні джерела:**

1. Дії населення в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру. URL : <https://dsns.gov.ua/uk/abetka-bezpeki/diyi-naselennya-v-umovax-nadzvicainix-situacii-vojenного-harakteru>
2. Комплексний інформаційно–бібліографічний сервіс Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. URL: [irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis\\_64.exe](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_64.exe)
3. Методика оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 175. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
4. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні. URL : <http://www.mns.gov.ua/content/nasdopov2010.html>
5. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства (англійською мовою). URL : <http://vulcan.wr.usgs.gov>
6. Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду). URL : <http://www.dnopr.kiev.ua>
7. Північноатлантичний альянс (НАТО). URL : <http://www.nato.int>
8. Постійне представництво України при ООН. URL : <http://www.uamission.org>
9. Рада національної безпеки і оборони України. URL : <http://www.rainbow.gov.ua>
10. Українська бібліотечна асоціація : список бібліотечних блогів. URL : <http://ula.org.ua/bibliomist/resursi/bibliotechni-blogi>
11. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України. URL : <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>
12. Цивільний захист. URL : <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2130>